

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Lublinie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Barbara du Château

Protokolant: st. sekr. sąd. Monika Wyczółkowska

przy udziale prokuratora Piotra Łopatyńskiego

po rozpoznaniu w sprawie **S. K., syna S. i T. z domu S., urodzonego (...) w miejscowości Ż. (Ukraina)**

podejrzanego o przestępstwa z art. 258 § 1 k.k. i in.

zażalenia wniesionego w dniu 15 maja 2018 roku przez obrońcę podejrzanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z 8 maja 2018 roku w sprawie IV Kp 812/18

w przedmiocie wydania listu żelaznego

na podstawie art. 437 § 2 k.p.k., art. 281 k.p.k., art. 283 § 1 k.p.k.

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że wydać list żelazny wobec **S. K.**, syna S. i T. z domu S., urodzonego (...) w miejscowości Ż. (Ukraina), podejrzanego o czyny z art. 258 § 1 k.k. oraz z art. 229 § 1 i 3 k.k. i in., w sprawie PK II WZ X Ds. 34.2014 prowadzonej przez Prokuraturę Krajową Lubelski Wydział Zamiejscowy Departamentu do Spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji w Lublinie, który stanowi gwarancję jego pozostawania na wolności do prawomocnego zakończenia postępowania pod warunkiem, że będzie stawał się w oznaczonym terminie na wezwanie prokuratora,

a w postępowaniu sądowym – na wezwanie sądu, nie będzie oddalał się bez pozwolenia tych organów z obranego w Rzeczpospolitej Polskiej miejsca pobytu, nie będzie nakłaniał do fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny sposób utrudniał postępowanie karne;

II. wykonanie pkt I uzależnić od wpłaty na konto sum depozytowych Sądu Okręgowego w Lublinie, tytułem poręczenia majątkowego, kwoty 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) do dnia 20 czerwca 2018 roku;

III. zobowiązać prokuratora Prokuratury Krajowej - Lubelski Wydział Zamiejscowy Departamentu do Spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji w Lublinie do wydania decyzji o uchyleniu tymczasowego aresztowania w trybie art. 253 § 1 i 2 k.p.k. oraz odwołaniu poszukiwań podejrzanego listem gończym, zaś Sąd Okręgowy w Lublinie – do odwołania Europejskiego Nakazu Aresztowania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 maja 2018 roku Sąd Okręgowy w Lublinie odmówił wydania listu żelaznego wobec S. K., podejrzanego o popełnienie przestępstw: w pkt I -

z art. 258 § 1 k.k., w pkt II - z art. 229 § 1 k.k. w zb. z art. 229 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k., a nadto w pkt III - z art. 229 § 1 k.k., w sprawie PK II WZ X Ds. 34.2014 prowadzonej przez Prokuraturę Krajową Lubelski Wydział Zamiejscowy Departamentu do Spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji w Lublinie (k. 18 – 19).

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł obrońca podejrzanego (k. 22 – 23v).

Sąd Apelacyjny w Lublinie zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne w zakresie stawianych S. K. zarzutów (k. 17067 – 17069, t. 86), w kwestii zastosowania wobec niego tymczasowego aresztowania (k. 17089 – 17090, t. 86) oraz poszukiwania wyżej wymienionego listem gończym (k. 17100 - 17102, t. 86) i Europejskim Nakazem Aresztowania (k. 17215 – 17223, t. 87). Dezaprobatę Sądu odwoławczego budzi jednak stanowisko, iż złożony wniosek jest co najmniej przedwczesny i winno go poprzedzić uchylenie środka zapobiegawczego. Stanowisko to opiera się na dotychczasowej linii orzeczniczej, która poza wynikającymi z treści przepisu art. 281 k.p.k. przesłankami pozytywnymi wydania listu żelaznego (tj. przebywaniem podejrzanego za granicą oraz złożeniem oświadczenia o stawiennictwie na każde wezwanie sądu lub prokuratora), wykreowała także przesłanki negatywne, m.in. brak możliwości wydania listu żelaznego, gdy zastosowano wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, a to z uwagi na konkurencyjność obu tych instytucji, wykluczającą ich łączne stosowanie (tak w postanowieniu SA w Krakowie z 27 stycznia 2016 roku w sprawie II AKz 14/16, Lex nr 2062876, czy postanowieniach SA w Katowicach z 2 kwietnia 2014 roku w sprawie II AKz 190/14, lex nr 1487565 oraz z 30 kwietnia 2014 roku w sprawie II AKz 253/14, Lex nr 1487566). W konsekwencji Sąd Okręgowy, nie badając przesłanek merytorycznych warunkujących wydanie listu żelaznego, uznał, że przedmiotowa instytucja nie może zostać wobec S. K. zastosowana.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, orzekający w niniejszym składzie, nie podziela dotychczasowego stanowiska judykatury, uznając, iż stosowanie tymczasowego aresztowania, samo w sobie, nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu wniosku o wydanie listu żelaznego, pod warunkiem spełnienia przesłanek merytorycznych zastosowania owej instytucji i przy założeniu, że izolacyjny środek zapobiegawczy nie jest faktycznie wykonywany. Na takim stanowisku stanął Sąd Apelacyjny w Katowicach w postanowieniu z 14 lutego 2018 roku w sprawie II AKz 118/18, do którego odwołuje się autor zażalenia i które Sąd odwoławczy, w tym aspekcie podziela.

W uzupełnieniu zaprezentowanego stanowiska zaakcentować jeszcze należy pozytywny praktyczny aspekt takiej oto wykładni przepisów. Jest ona celowa albowiem nie generuje dodatkowych kosztów postępowania, przyspiesza je i limituje stosowanie izolacyjnych środków zapobiegawczych. Wszak wielokrotnie dochodzi do sytuacji, która zaistniała także w przedmiotowej sprawie, a mianowicie zawieszenia postępowania z uwagi na niemożność ustalenia miejsca pobytu sprawcy czynu zabronionego. Nieobecność S. K., który właśnie z powodu realnej obawy o utratę wolności nie ujawnił swego miejsca pobytu za granicą, uniemożliwiła zakończenie toczącego się przeciwko niemu śledztwa. Obecnie podejrzany wyraża wolę uczestnictwa w postępowaniu przygotowawczym, a następnie także sądowym (o ile dojdzie do wniesienia aktu oskarżenia), a osiągnięcie celu, jakim jest realizacja zasady prawdy obiektywnej, kontradyktoryjności i rzetelnego postępowania, zapewni obecność podejrzanego właśnie dzięki instytucji listu żelaznego (skoro dotychczas nie został zatrzymany). Powtórzyć jeszcze raz wypada, że wydanie listu żelaznego minimalizuje koszty ponoszone przez organy procesowe w związku z poszukiwaniami ukrywającego się podejrzanego (czy to krajowymi, czy międzynarodowymi), a także te wynikające z samego pobytu w jednostce penitencjarnej.

Nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach prawa wyrażone przez Sąd Okręgowy stanowisko, że wydanie listu żelaznego mogłoby ewentualnie nastąpić po uprzednim uchyleniu zastosowanego wobec podejrzanego tymczasowego aresztowania. Zapropozowana przez ten Sąd kolejność procedowania jest nadto nieracjonalna. Wszak dopiero decyzja o wydaniu listu żelaznego stwarza nową sytuację procesową w sprawie i daje podstawę do uchylenia tymczasowego aresztowania (por. art. 253 § 1 k.p.k.), odwołania poszukiwań listem gończym oraz ENA. Podkreślić tu należy, że te ostatnie nie są decyzjami ostatecznymi i nie mają charakteru nieodwoalnych, skoro przepisy Kodeksu postępowania karnego, mimo ich prawomocności, zezwalają uprawnionym organom (prokuratorowi, sądowi) na ich zmianę w zależności od zmieniającej się sytuacji faktycznej

w sprawie. Taką bez wątpienia stwarza też wydanie listu żelaznego, który niweczy celowość funkcjonowania w obrocie prawnym konkurencyjnych wobec tej instytucji decyzji

o tymczasowym aresztowaniu, poszukiwaniu listem gończym i ENA. O ile zatem jest oczywiste, że te decyzje wzajemnie się wykluczają i stwarzają ryzyko odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, w sytuacji zatrzymania i osadzenia osoby wobec której wydano list żelazny, to jednak ich uchylenie możliwe jest dopiero po wydaniu prawomocnej decyzji w kwestii środka przymusu uregulowanego w rozdziale 30 Kodeksu postępowania karnego.

Pozytywne rozstrzygnięcie kwestii formalnej dopuszczalności wydania wobec S. K. listu żelaznego wymaga, w dalszej kolejności, rozważenia spełnienia przesłanek merytorycznych, określonych w przepisie art. 281 k.p.k., zgodnie z którym Sąd może wydać list żelazny, jeśli podejrzany przebywający za granicą złoży oświadczenie, że stawi się do sądu lub do prokuratora w oznaczonym terminie pod warunkiem odpowiadania

z wolnej stopy. W tym kontekście zauważyć należy, że S. K. jest obywatelem Ukrainy i przebywa obecnie na terytorium tego kraju. Do wniosku o wydanie listu żelaznego załączone zostało oświadczenie wyżej wymienionego, w którym wskazał, że gotów jest powrócić do kraju i wziąć udział w postępowaniu karnym. Zobowiązał się do stawiennictwa na każde wezwanie sądu i prokuratury, zaznaczając nadto, iż został poinformowany

o prawach i obowiązkach wynikających ze stosowania listu żelaznego i w pełni je akceptuje. Biorąc nadto pod uwagę, iż śledztwo przeciwko wyżej wymienionemu jest zawieszono od dnia 29 grudnia 2014 roku (k. 17077 – 17078, t. 86) oraz uwzględniając, iż będący dysponentem postępowania przygotowawczego prokurator, przychylił się do złożonego wniosku, należało wydać wobec S. K. list żelazny.

W ocenie Sądu dla zapewnienia stawiennictwa podejrzanego zasadnym było uzależnienie wydania listu żelaznego od dokonania wpłaty tytułem poręczenia majątkowego kwoty 50.000 zł (art. 283 § 1 k.p.k.). Ustalona kwota poręczenia, w wysokości deklarowanej przez podejrzanego i zaakceptowanej przez prokuratora, odpowiada wadze zarzuconych podejrzanemu przestępstw i możliwemu wymiarowi ewentualnej kary oraz jest w stanie rzeczywiście, a nie tylko iluzorycznie, powstrzymać podejrzanego przed podjęciem bezprawnych działań utrudniających postępowanie, zwiększając jednocześnie gwarancje przestrzegania przez niego obowiązków wynikających z listu żelaznego. Obawa przypadku przedmiotu poręczenia z pewnością wpłynie na właściwe zachowanie S. K. aż do prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, orzekający w niniejszej sprawie jako Sąd odwoławczy, w granicach określonych przepisem art. 433 k.p.k., nie jest władny samodzielnie wyeliminować z obrotu prawnego konkurencyjnych wobec listu żelaznego decyzji procesowych. W kwestii uchylenia tymczasowego aresztowania kompetentny jest bowiem prokurator – stosownie do treści przepisu art. 253 § 1 i 2 k.p.k., w tym także odnośnie odwołania poszukiwań podejrzanego listem gończym, skoro takową decyzję wydał. Co się zaś tyczy Europejskiego Nakazu Aresztowania, to jego odwołanie leży w gestii Sądu Okręgowego w Lublinie. Z tego oto powodu postanowienie Sądu Apelacyjnego w Lublinie zawiera, w tym przedmiocie, stosowne zalecenia adresowane do tych właśnie organów (pkt III).

Kierując się tymi racjami Sąd Apelacyjny w Lublinie postanowił, jak na wstępie.